

گزارش

۵ ماه از آغاز سال ۹۶ میگذرد و با وجود تمام بگی‌ر و بیند ها و وعده های نظارتی که متولیان سر می دهند،بازار خودرو همچنان در تب و تاب گرانی نوسان می کند. گرانی هایی که به قول متولیان ریشه دردلال بازی و واسطه گری دارد و متولیان هرچه تلاش می کنند،نمی توانند مانعی برای آن ایجاد کنند اما تحلیلگرانبراین باورند که این نوسانات تا مادامی که رویه و سیاست دولت به همین شکل باشد ادامه خواهد داشت .

اگرچه معاون امور صنایع وزارت صنعت، معدن و تجارت اینگونه عنوان کرده است که « سیاست این وزارتخانه منطقی سازی و واقعی سازی قیمت خودرو است » اما برآیند اتفاقاتی که طی ماه های اخیر دراین حوزه رخ داده است حکایت های دیگری را روایت می کند. صادقی نیارکی با تاکید براینکه« به دنبال رهاسازی و آزادسازی قیمت خودرو و طرح هایی همچون تعیین آن در حاشیه بازار نیستیم» در تشریح اقدامات صورت گرفته به منظور ایجادآرامش در بازار خودرو می گوید:در حال حاضر قیمتهای جدید کارخانهای خودروها مشخص بوده و به خودروسازان ابلاغ شده است، با این حال قیمتها در بازار متأثر از نوسانات اقتصادی، بازارهای موزی، نرخ ارز و غیره است که قیمتهایی منطقی نیستند. وی یکی از دلایل مهم در این نوسانات را نگاه مردم و نه نظارت هایی که باید باشد و نیستت عنوان کرده و مدعی است با وجود محدودیت های زیاد ایجاد شده از آنجایی که مردم به خودرو مانند یک کالای سرمایه ای می نگرند چنین وضعیتی را در بازار آن شاهد هستیم.

نگرانی از جنس غیر مردم

نکته جالب وقابل تامل در صحبت های این معاون وزارت صمت آن جااست که پیش از آنکه نگران مردم و دغدغه های آنها باشد ،بیش از هر چیز سنگ خودروسازان را به سینه زده ومی گوید:«وزارت صنعت به دنبال آن است تا خودروساز بدون زیان به تولید بپردازد، زیرا اگر قیمت خودرو واقعی و منطقی نباشد زیان به شبکه تامین و قطعهسازان نیز سیرایت خواهد کرد و این صورت دیگر خودرویی تولید نخواهد شد.»

وی در سخنان خود به تلاش برای ایجاد تعادل در شورای رقابت اشاره کرده و میگوید: تلاش کردیم تا در یک فضای تعاملی و با ارائه مدارک و مستندات، افزایش قیمت کارخانهای خودروها را دنبال کنیم.»

بی شک نمود این تعامل را در ابلاغیه ودستورشورای رقابت مبنی برمجاز خودروسازان در اعمال افزایش قیمت هر ۱۳ماه یکبار به وضوح دید ،مجازی که تمام ششراهای ناشی از گرانی را بر دوش مردم دو چندان کرده و در شرایطی اجرایی می شود که حقوق مردم اعم از کارگر و کارمند سالانه وان هم درصدی مشخص افزایش می یابد.

رود رئیس جمهور

در واقفسازی گرانی های بازار خودرو که رئیس جمهور را مجبور به ورود به آن کرد به طوریکه در کمتر از یک هفته دو دستور را برای ساماندهی آن صادر کرد:تولید کنندگان و اعضای شورای رقابت برسر یک مساله به توافق رسیدند ،توافقی که از دید متولیان بهترین حمایت ممکنه از تولید بود اما این حمایت یک طرفه هیچ گاه نتوانست نظر مردم به عنوان گروه مصرف کننده در جامعه را تأمین کند. به گفته رضا شیوا رئیس شورای رقابت شورای رقابت به دلیل وضعیت تورمی موجود در کشور باافزایش قیمت خودرو توسط

سیاست روز استمرار بی سامانی در بازار خودرو را بررسی می کند؛

خودروسازان متهم ردیف اول گرانی خودرو

نمای نزدیک

باز هم مقصر نرخ ارز شد!!

سرپرست وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: با اقدامات انجام شده در دو ماه گذشته بخصوص منطقی سازی قیمت کارخانهای خودروها و افزایش عرضه و کنترل نرخ ارز، بازار خودرو به تعادل نزدیک میشود. حسین مدرس خیابانی در خصوص آشفنگی این روزهای بازار خودرو و اقدامات وزارت صنعت برای بازگشت آرامش به بازار، افزود: شرایطی که امروز در بازار خودرو با آن مواجه ایم با دو ماه پیشتر متفاوت است. به گفته این مقام مسوول، دو ماه پیش شورای رقابت هنوز اسناد و مدارک دریافتی از خودروسازان را به طور کامل بررسی نکرده و در قیمت تمام شده خودروها بازنگری نکرده بود، به همین دلیل فاصله زیادی بین قیمت کارخانه ای و بازاری خودروها افتاد.

وی اظهار داشت: به همین دلیل تقاضای غیر واقعی در بازار وجود داشت و عده ای از این فاصله قیمتی ایجاد شده کاسبی میکردند. مدرس خیابانی، به طور نمونه به برنامههای پیش فروش دو خودروساز بزرگ کشور اشاره کرد که برای ۲۵ هزار دستگاه خودرو، بیش از پنج میلیون و ۷۰۰ هزار نفر ثبت نام کردند و خودروسازان در نهایت مجبور به قرعهکشی شدند.وی خاطر نشان کرد: در آن مقطع زمانی دو اقدام به انجام رسید، یکی اینکه تقاضاها را واقعی کنیم تا افرادی که مصرف کننده واقعی خودرو هستند موفق به ثبت نام شوند و اقدام دوم، ارائه قیمتهای واقعی خودرو بود. این مقام مسوول با اشاره به برگزاری جلسات متعدد با شورای رقابت به این منظور، تشریح کرد: بخشی از مواد اولیه مورد نیاز تولید خودرو از جمله ورق های فولادی، محصولات پتروشیمی، فلزات اساسی و غیره تابع شرایط بورس است. وی با بیان اینکه خودروسازان هنوز معتقدند که زیر قیمت تمام شده خودرو تولید میکنند، به زیان انباشته ۴۰ هزار میلیارد تومانی ایران خودرو و سایپا اشاره و خاطر نشان کرد: با اقدامهای انجام شده اکنون فاصله قیمتی بازاری و کارخانه کمتر شده و عطف افراد برای ثبت نام کاهش یافته است. مدرس خیابانی ادامه داد: شرایطی که امروز در بازار خودرو مشاهده می شود، ناشی از افزایش نرخ ارز است و همه خودروهای داخلی و خارجی از این فقیه متاثر شده اند. وی در خصوص خودروهای خارجی نیز گفت: قیمت این خودروها به دلیل ممنوعیت واردات افزایش یافته است، زیرا امروز کشور انتخاب کرده که واردات خودرو خارجی نداشته باشد و از توان داخل خود استفاده کند. سرپرست وزارت صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه قیمت خودروهای داخلی نیز متأثر از نرخ ارز شده است، تاکید کرد: اگر با تلاش های بانک مرکزی نرخ ارز کنترل شود، بازار خودرو بیش از پیش به تعادل نزدیک خواهد شد. وی خاطر نشان کرد: ما برای متعادل کردن بازار، عرضه خودرو را افزایش داده ایم، به طوری که در مقایسه با مدت مشابه پارسال ۱۹ درصد تولید خودرو و ۲۰ درصد تحویل خودرو به مشتریان افزایش یافته، همچنین تعداد خودروهای ناقص خودروسازان ۷۱ درصد کاهش یافته و میزان تعهدات معوق در اکثر خودروها صفر شده است. مدرس خیابانی تاکید کرد: مراقبت و کنترل نرخ ارز بسیار مهم است وگرنه افزایش قیمت روی همه کالاها از جمله خودرو اتفاق خواهد افتاد.

خودروسازان هر ۳ ماه یکبار موافقت کرده است، به این ترتیب که خودروسازان میتوانند هر ۳ ماه یکبار به بانک مرکزی مراجعه کنند و تورم بخشی را به سداد تنظیم بازار بفرستند تا قیمت محصولاتشان تغییر کند. این روند بدین صورت خواهد بود که با تایید بانک مرکزی اگر تورم قابل ملاحظهای باشد خودروسازان میتوانند به همان میزان افزایش قیمت داشته باشند. به این ترتیب تولید کننده خودرو مجوز دارند تا هر ۳ ماه یکبار با توجه به تورم از طریق سداد تنظیم بازار اقدام به افزایش قیمت محصولات خود کنند.

نکته جالب در صحبت های رئیس شورای رقابت آنجاست که وی در پاسخ به این سوال که اگر خودروسازان افزایش قیمت داشته باشند، مجدد شاهد افزایش قیمت خودرو در بازار خواهیم بود؟ می گوید:«زمانی که تورم داریم و نهادهای تولید افزایش پیدا میکنند، هزینه تمام شده هر کالایی افزایش پیدا میکند و وقتی افزایش پیدا کند، آنکه تولیدکننده است مجبور به افزایش قیمت است.»

کارشناسان و تحلیلگران با بررسی شرایط کنونی و تمایل دولت به حمایت از تولیدکننده به جای مصرف کننده معتقدند که تصویب و ابلاغ چنین مصوبه ای به اینمعنا که خودروسازان بتوانند هر ۳ ماه یک بار نسبت به گرانی محصولات خود اقدام کنند به دو بهانه شکل گرفته است ؛نخست با بهانه نزدیک کردن قیمت بازار و کارخانه برای مقابله با جذب بودن دلالی و نیز بالا بودن نرخ ارز است و تنها با وجود این دیدگاه است که گرانی بازار خودرو و بالا بودن نرخ ارز این بهانه سه ماه یک بار را توجیه می کند.

گران فروشی مداوم؛ انحصار طلبی ابدی

به اعتقاداین کارشناسان جذاب ماندن بیش فروش ها و طرح های مشارکت و کسب درآمد خودروسازان با این فاصله قیمت بازار و کارخانه دلیل دیگری است که منجر به آن شده تا متولیانو دست اندرکاران به چنین اتفاقی رای مثبت دهند و از سوی دیگر نباید فراموش کرد که خودروسازان کشور در کنار لقب انحصارگران بازار خودرو کشور ،لقب صندوق ذخیره کسری بودجه دولت را هم با خود دارند. این گروه از کارشناسان براین باور هستند که رقابت خودروسازان با بورس و بازار سرمایه که این روزها با استقبال قابل توجه مردم همراه است گزینه دیگری است که منجر به آن می شود تا شاهد جذب سرمایه های مردم به بازار خودرو و در پی آن گرانی خودرو در بازار باشیم که دست آخر این مهم هم مولفه ای برای رویکرد مردم به پیش فروش ها است.

این گروه از کارشناسان با ارزیابی افزایش واردات و با ابراز تعجب از این مساله که چرا تولید کنندگان خودرو از دستاوردهای موتوری و فنی صنایع هواو فضا کشور بهره نمی گیرند می گویند:در صورت یکه متولیان تولید خودرو به این سمت حرکت کنند می توان به بحث واردات قطعات و موتور در کشور که از آن به عنوان ریشه افزایش هزینه های تولید می شود برای همیشه پایان داد اما اینکه چرا این مهم عملیاتی نمی شود خود سوالی حاشیه برانگیز استو البته بی پاسخ. آنچه از برآیند نوع نگاه این گروه از کارشناسان حاصل می شود چیزی نیست جزانحصار طلبی خودروسازان و جلوگیری از واردات خودرو ارزان به کشور که دست آخر راهی جز آنکه مردم را به ناچار به سمت خودرو بی کیفیت و گران داخلی برونند ؛پیش روی آنها نگذاشته است و اینجاست که اگشت اتهام را تنها به سوی این انحصار کنندگان بازار خود می توان روانه گرفت.

از برداشته شدن محدودیت صادرات به دلیل شیوع ویروس کرونا، دوباره مجوز صادرات ۱۰ هزارتن شیر خشک به انجمن داده شد.

وی افزود: این حجم از صادرات هم اکنون انجام گرفته است و با این وجود بازهم با مازاد تولید در کشور مواجه شده ایم و حجم زیادی از شیر خشک در کشور انبار شده است. رئیس انجمن تولیدکنندگان شیر خشک با ذکر این مطلب که سالیانه در حدود ۱۲۰ هزار تن تولید در کشور داریم، بیان کرد: ظرفیت تولید بیش از ۲۰۰ هزار تن شیر خشک در کشور وجود دارد که حدود ۶۰ درصد از آن استفاده میشود. سلیمی ادامه داد: نیاز بازارهای داخلی به شیر خشک سالیانه بین ۷۰ تا ۷۰ هزار تن است که در مقایسه با وضعیت تولید کنونی، بیش از ۵۰ هزار تن مازاد تولید در کشور داریم. وی تصریح کرد: ممنوعیت صادرات شیر خشک موجب شده تا

کشورهای محدودی در جهان از تولیدات دامی و فرآورده های دامی برخوردارند و درصد اندکی از این کشورها دارای فناوری تولید شیر خشک هستند و با وجود نیاز شدیدی که به این محصول در دنیا وجود دارد، مشتری برای شیر خشک در بازارهای جهانی زیاد است. همانطور که اشاره شد، ظرفیت تولید شیر خشک مازاد بر نیاز داخل در کشور وجود دارد و با وجود نیازی که در بازارهای جهانی به این محصول احساس می شود، سالیانه حجم قابل توجهی از صادرات شیر خشک عاید کشور خواهد شد. اما با این وجود متأسفانه چند سالی است که به دلایل غیر منطقی صادرات شیر خشک محدود و به صورت قاچاق انجام می گیرد که این موضوع می تواند ضربه شدیدی به این صنعت وارد کند.

سیاوش سلیمی رئیس انجمن تولیدکنندگان شیر خشک در خصوص وضعیت صادرات شیر خشک اظهار کرد: پس

رئیس انجمن تولیدکنندگان

شیر خشک

صنعت شیر خشک

تنشنه صادرات

سالیانه حدود ۲۰۰ هزار تن ظرفیت تولید شیر خشک وجود دارد که به دلیل ممنوعیت صادرات حجم تولیدات به ۱۲۰ هزار تن رسیده است.

شیر خشک به عنوان یکی از فرآورده های لبنی، جزو ارزشمند ترین محصولات داخلی در صحنه تجارت خارجی است که از ظرفیت تولید زیادی نیز در کشور برخوردار است.

خبر

با هدف توسعه متوازن منطقیهای انجام میشود؛

کسب ارزش افزوده بیشتر با تولید سالانه

۵ میلیون تن پروپیلن

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی با اشاره به اینکه در سال ۱۴۰۴ ظرفیت تولید متانول ۲۳ میلیون تن خواهد بود، گفت: ۵ میلیون تن از این ظرفیت به سمت تولید پروپیلن هدایت خواهد شد که به توسعه متوازن در کشور کمک شایانی میکند.

یehزاد محمدی با بیان به اینکه تکمیل زنجیره ارزش در صنعت پتروشیمی همواره موضوعی بوده که جزو نگرانیهای این صنعت به شمار میرود. ادامه داد: طرحی که از سال گذشته آغاز کردیم طرح تکمیل زنجیره

و تکمیل طرحهای پیشران در چهار شاخه متانول، پروپیلن، اتیلن و بنزن بوده است. وی افزود: این طراحی انجام شده و ما در شاخه پروپیلن که مهمترین شاخه توسعه صنعت است کار را آغاز کردیم. محمدی با اشاره به اینکه در حال حاضر ۹۵۰ هزار تن در سال پروپیلن در کشور تولید میشود که با توجه به نیاز داخلی، ناکافی است، تاکید کرد: این ظرفیت را تا سال ۱۴۰۴ به ۴ میلیون تن افزایش خواهیم داد. وی گفت: این به معنای این است که ایران در سال ۱۴۰۴ به ظرفیت تولید ۲۳ میلیون تن متانول میرسد و بر اساس برنامه جامعی که تدوین شده، ۵ میلیون تن از این ظرفیت به سمت تولید پروپیلن هدایت خواهد شد. با این کار هم به نوعی مازاد متانول کنترل شده و هم به سمت محصول با ارزش پروپیلن میرویم. ■ ایرنا

خبر

رئیس انجمن تولیدکنندگان محصولات دخانی

خبر داد؛

تداوم تعطیلی واحدهای تولید سیگار

رئیس انجمن تولیدکنندگان، واردکنندگان و صادرکنندگان محصولات دخانی از تداوم تعطیلی هفت یا هشت واحد تولید سیگار خبر داد و گفت: بانک مرکزی یک فرصت ۱۱ روزه برای واحدهایی که قبلاً برای ارز اشخاص ثبت سفارش کرده بودند در نظر گرفت، اما به دلیل تعداد زیاد واحدها و کند شدن سیستمها برخی نتوانستند از این فرصت استفاده کنند و منتظر بسته جدید بانک مرکزی هستند.

محمدرضا تاجدار اظهار کرد: از ۲۸ تیر ماه بانک مرکزی جدید بانک مرکزی باشیم. ■ ایسنا

تقریباً گواهی آماری همه صنایع را تایید کرد و اعلام کرد که تا هفتم مرداد ماه فرصت دارند ارز صادراتی پیدا کنند. در فاصله این یازده روز به دلیل هجوم واحدها برای خرید ارز صادرکنندگان، هم قیمت بالا رفته و هم با کند شدن مسامانهها بانکهای عامل نتوانستند پروندهها را ببندند و خیلی از واحدها نتوانستند از این فرصت استفاده کنند و هفت مرداد ماه هم گواهی این افراد باطل شد.

وی با بیان اینکه افرادی که نتوانستند از این فرصت ۱۱ روزه استفاده کنند، باید منتظر بسته جدید بانک مرکزی باشند، تصریح کرد: اوایل سال جاری بانک مرکزی اعلام کرده بود که بهتر از صادراتی دیگر امکان پذیر نیست و صادرکننده باید ۸۰ درصد ارز حاصل از صادرات را در سامانه نیما و ۲۰ درصد را به صورت نقدی در بازار عرضه کند. بنابراین دیگر ارز حاصل از صادرات برای واردکننده وجود نداشت که بتواند با صادر کننده توافق کند، از او بخرد و رفع تعهد کند. اما از ۲۸ تیرماه یک فرصت ۱۱ روزه برای کسانی که قبلاً برای ارز اشخاص ثبت سفارش کرده بودند در نظر گرفته شد، چراکه مقداری از ارز حاصل از صادرات هم در دست صادرکنندگان باقی مانده بود، اما بعد ازین دیگر صادرکننده و واردکننده نمیتوانند مستقیم معامله کنند و باید منتظر بخشنامه جدید بانک مرکزی باشیم. ■ ایسنا

این هفته ۳۰ درصد دیگر سهام

عدالت قابل معامله میشود

مدیر برنامه ریزی و توسعه شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار کشور با اشاره به آزادسازی سهام عدالت از اردیبهشت گفت: این هفته ۳۰ درصد بعدی سید سهام عدالت قابل معامله است. سید محمدجواد فرحانیان افزود: در دور گذشته به دلیل آماده نبودن زیرساختها مردم به بانکها و کارگزاریها مراجعه میکردند و در این مرحله، مراجعه به بانکها وجود دارد اما بانکها از درگاه کارگزاری خود اقدام به فروش میکنند.

وی گفت: فروش سید سهام عدالت محدودیت زمانی ندارد.

فرحانیان افزود: کسانی که روش مستقیم را برای دسترسی به سید سهام خود انتخاب کرده و به کارگزاریهای بازار سرمایه معرفی شده اند ممکن است به حساب برخی از آنها پول سهام واریز نشده باشد زیرا همه سفارشات تکمیل نشد و ناهماهنگی بین بازار پول و سرمایه اتفاق افتاد.

وی با بیان اینکه اکنون این ناهماهنگی رفع شده است گفت: کسانی که روش غیرمستقیم را انتخاب کرده و سهامشان را نفروخته اند اما اکنون به فروش آن نیاز دارند میتوانند در سامانه تغییر وضعیت دهند و سهام خود را بفروشند.

فرحانیان افزود: هفته آینده بانکها زیرساختهایشان برای قبول سهام عدالت به عنوان وثیقه کارتهای اعتباری آماده میشود. ■ صدا و سیما

گمانه زنی برای کاهش نرخ تورم

در ماه های آتی

درحالی که بانک مرکزی هدف گذاری تورم ۲۲ درصدی را برای سال ۱۳۹۹ اعلام کرده است، برخی کارشناسان اقتصادی با دیده تردید به این هدفگذاری مینگرند.

اگرچه بانک مرکزی برای سال ۱۳۹۹ نرخ تورم را ۲۲ درصد هدف گذاری نموده است، لیکن به دلایل زیر تحقق تورم هدف گذاری شده حداقل در باقی مانده عمر دولت آقای روحانی محتمل نخواهد بود. کارشناسان اقتصادی معتقدند، انتظارات تورمی نقش تاثیر گذاری بر تورم واقعی فعلی ایفا نموده است. سیاست های اقتصادی دولت نزد کارگزاران اقتصادی به شدت بی اعتبار شده است. از سوی دیگر در سال پایانی دولت اصلاح نظارتها بسیار دشوار است.

نرخ رشد حجم نقدینگی در پایان خرداد ماه ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ۱۳۹۸ (۵/۷ درصد) و نسبت به خرداد ۱۳۹۸ (۲/۴۴ درصد) نشان می دهد تیم اقتصادی دولت با گذشت بیش از ۴ ماه از سال ۱۳۹۹ در شیوه کنترل حجم نقدینگی دچار اشتفگی در تصمیم گیری هستند.

عباس علوی راد تاکید دارد، با توجه به اهمیت رشد تولید در کاهش ششراهای تورمی، دولت برنامه مشخصی برای ریکاوری حتی نسبی رشد اقتصادی منفی سیال های ۹۷ و ۹۸ به سمت روند بلند مدت آن در اقتصاد ایران در سطوح ملی و استانی ندارد. به عقیده برخی کارشناسان که نمونه مشهود آن در نامه ۲۵ کارشناس اقتصادی دیده شد، دولت با سیاست گذاری های مستقیم و غیر مستقیم در بازار سرمایه از زمستان ۱۳۹۸ تا کنون یک عدم توازن جدی میان بازدهی در بورس و بازدهی سایر داراییها رقم زده است. آثار تورمی این بازدهی نامتوازن به مرور زمان بروز خواهد کرد. ■ تسنیم

رفع اشکالات بازارگاه برای تسهیل

توزیع نهادهای دامی

دبیر اتحادیه واردکنندگان نهادهای دام و طیور گفت: اگر ایرادات مسامانه بازارگاه متناسب با شرایط کاربران برطرف شود میتواند در مسیر تسهیل توزیع نهادهای دامی عملکرد مطلوبتری داشته باشد.

عباس حاجی زاده با اشاره به اینکه رفع اشکالات سامانه بازارگاه منجر به ساماندهی توزیع نهادهای دامی میشود، اظهار داشت: سامانه بازارگاه در تاریخ ۲۵ اسفند ۹۷ به دستور وزارت جهاد کشاورزی ایجاد شد و تولید کنندگان و واردکنندگان کنجاله سویا موظف به عرضه و فروش محصول خود در این سامانه شدند ضمن اینکه خریداران نیز با دریافت مجوز از وزارت جهاد کشاورزی برای خرید و تهیه نیاز خود به این سامانه هدایت شدند. وی با بیان اینکه در نیمههای سال ۱۳۹۸ واردکنندگان مکلف به عرضه جو وارداتی در این سامانه شدند، اضافه کرد: در خرداد ماه سال جاری نیز واردکنندگان ذرت دامی ملزم به عرضه کالای خود در سامانه بازارگاه شدند و در حال حاضر قریب به ۱۶ ماه است که تمامی ذینفعان نهادهای دام و طیور با این سامانه امورات خود را هماهنگ میکنند. دبیر اتحادیه واردکنندگان نهادهای دام و طیور ایران ادامه داد: سامانه بازارگاه بازار به منظور ایجاد شفافیت در فعالیت اجزای زنجیره تامین و تولید نهادهای دامی و نیز کنترل قیمت ایجاد شد. حاجی زاده تصریح کرد: در تعاریف هدف راه اندازی بازارگاه را مدیریت و برنامه ریزی فرآیندهای تولید، تامین، حمل و نقل، ذخیره سازی محصولات استراتژیک کشاورزی و تسهیل نظارت دولت بر کل فرایند در هر مرحله دانستهاند به عبارتی تولید، توزیع و فروش و کنترل و نظارت و استخراج آمارهای ملی نهادهای باید توسط این ابزار نرم افزاری انجام شود. ■ مهر